

80. årgang - nr. 2. 2024. Tryggheim skular

Tryggheimhelsing

Intervju med
Mathias Sørseth s. 4

Ein sær britisk
studietur s. 8-9

Essay-
konkurransen s. 10-11

ANDREKLASSINGANE MØTT MED PORNO PÅ SKOLE-NETTBRETT: – RIV I HJARTET

«Det river i hjertet at en seksåring skal måtte forholde seg til dette alene i et klasserom», seier mor Helén Rosvold Andersen til Dagen (23.04.24), bekymra over at skolebarn blir utstyrt med nettbrett – utan oppsyn og kontroll. Berre ein av fem kommunar har fått på plass pornofilter til pc-ane og nettbretta på grunnskolane. Rosvold Andersen og mannen valde å ta barnet ut av den offentlege skolen.

Gjermund Viste // Rektor

At skolane ikkje har meir kontroll er overraskande i lys av Utdanningsdirektoratet sin klare rettleiar (2019) for korleis skolar kan skjerme barn mot skadeleg innhald på internett. «Det er ikke til å forstå. Det er jo en no-brainer å sikre at elever ikke får opp reklame, vold og porno på skolens enheter», seier KrFs utdanningspolitiske talsperson, Kjell Ingolf Ropstad i same artikkel. Utdannings- og forskningskomiteen er ikkje samde om vegen vidare. Fleirtalet vil ikkje krevje, men heller sterkt anbefale at også dei resterande skolane innfører pornofilteret.

Dette er dessverre ikkje ei unik enkelthending. Denne månaden har eg høyrte tilsvarande frå Jæren. Foreldra fortalde at andreklassingen utan å ville det fekk innsyn i porno via medelevar. Heldigvis tok andreklassingen det vidare til sine foreldre. Porno er ulovleg for personar under 18 år, men då det ikkje er noko aldersverifisering, kan alle med tilgang til internett sjå porno.

Til og med bevisste på denne faren er det dessverre utfordrande å gi barna ein oppvekst fri for porno i dagens samfunn. Det er svært urovekkande. Bergitte Viste (Tro og Medier) har tidlegare fortalt våre elevar om pornokulturens konsekvensar. Det var sterkt det ho fortalte om menneskehandel, moderne slaveri og om kroppspress som porno skaper. Forsking viser at porno er forbunde med einsemd, prestasjonsangst i tillegg til mindre glede av sex med verkelege menneske (som i ekteskapet), dårleg sjølvbilete og generelt mindre følsam for andre ting som skjer i livet, sa Viste.

I eit innlegg i Dagen (10.02.22) ber Jarle Haugland, dagleg leiar i Tro og Medier, kristenleiarar om å prioritere å fortelje den gode historia om sex til komande generasjonar. Dette er ei oppfordring som bør gripast for det står så mykje på spel. Det handlar om dei unges helse og sjølvbilete, om relasjonane deira og litt lenger framme – om kva bagasje dei drar

med seg når dei skal etablere sine egne familiar. Vidare gjer pornografien meir avhengig, med liknande effekt som narkotika. Etter kvart mister pornografien sin effekt, og ein må søkje til hardare og mørkare stoff.

Leiar i Dagen (16.02.22) oppfordra også den vaksne generasjonen til å ta ansvar og fortelje ei anna historie. Foreldre, ungdomsleiarar, prestar og pastorar må vise at det finst eit mykje betre alternativ. Dei unge må rettleiast til dei beste råda for eit godt seksualliv, etter Bibelen sine rammer. Dei må få høyre historiene om skattane som ligg gøymt i eit forpliktande samliv. Om ømheit, nærleik og intimitet, om glede i ei ramme der både ho og han kjenner seg frie og trygge. Der dei kan oppleve seg elska og verdsett.

Og dei må få vite at det er håp. At det er hjelp å få for det å vere avhengig av porno. At det finst gode, kompetente menneske ein kan søkje råd hos, og at det er mogleg å kome styrkt ut på den andre sida, stod det i Dagen.

Jeg er en sau – og det er jeg stolt av!

Sondre Frøyland Svensen // lærer vgs.

Det er ikke mange andre enn kristne som kan si den setningen. «Sauer er dumme dyr», tenker vi. En sau er en som bare dilter etter, en som ikke tenker selv. Å være selvstendig, å tenke kritisk, det løftes fram både i skolen og i samfunnet ellers som en viktig egenskap. Man skal ikke bare gjenta det man har hørt andre si. Nei, man skal ha egne og gjennomtenkte meninger for å være en god borger.

Men så er saueflokket et viktig og gjennomgående bilde på Guds folk i Bibelen. «Herren er min hyrde», sier David i Salme 23 – som Gud setter til samme oppgave: «Jeg vil sette én gjeter over dem, og han skal gjete dem, min tjener David, han skal gjete

dem, han skal være deres gjeter.» (Esek. 34,23) Jesus går inn i Guds og Davids rolle med noen kjente ord: «Jeg er den gode gjeteren.» (Joh. 10,11) Og senere gir han oppgaven videre til Peter: «Vær gjeter for sauene mine!» (Joh. 21,16)

Jesus kaller dem som følger ham, for sauer. Poenget er neppe intelligens; kristne er nok verken smartere eller dummere enn andre. At sauer er spesielt dumme, er vel også et ufortjent rykte. Det som derimot stemmer, er at sauer er flokkdyr. Sauer går sammen og er sterke i flokk. Som kristne står vi ikke alene, vi hører sammen med andre. Og da er det faktisk noe sant i anklagen om å være

en sau, i betydningen å mangle egne tanker. For det å tenke selv er ikke så viktig for å høre til flokken. Tvert om: Det viktigste er å tenke det samme! For alle sauene sier: «Jeg tror på Jesus» – og det er kjennetegnet på flokken.

Så er det vel neppe to kristne som er enige om alt ellers, slik heller ikke to sauer er helt identiske. Noen ganger er forskjellene så store at det blir eller virker som ulike saueflokker. Likevel fins det én stor flokk spredt over hele verden, og det er alle som deler det aller viktigste: Gjeteren er Jesus.

Det er han som kaller oss sauer. Og derfor kan vi være både glade og stolte over å bekrefte det: Jeg er en sau.

Tømrarelev på dagtid – knivsmed på kveldstid

Tekst: Mari Ask Helland

På dagtid er Mathias Sørseth frå Skjæveland på Ganddal tømrarelev på Vg2, men på ettermiddagen er han ofte å finna i smia på garden til farmora og farfaren. Her smir og lagar han knivar, og har òg eksperimentert med å laga verktyø og figurar i metall.

Korleis starta interessa di for knivlaging?
Eg såg eit program på TV, *Forged in Fire*, og tykte det såg kult ut, og tenkte eg at eg skulle prøva å laga ein kniv. Så skar eg ut nokre greier, limte saman noko til skaft og lagde slira i bark som eg sydde saman. Det såg ikkje heilt bra ut, men det var jo fyrste forsøket.

Etter kvart ynskte eg meg stål til jul som eg skar noko ut av. Då eg fann ut at det gjekk an å smi òg, gjekk eg over til det sidan farmor og farfar hadde smie. Me måtte fiksa smia litt opp, men nå er det god gang der inne.

Kor gamal var du då du byrja å bli interessert i knivlaging?
Då eg lagde første kniven, var eg vel rundt elleve år gamal. Og så byrja eg å smi to år etterpå.

Dei måtte fiksa litt opp i smia hjå farmora og farfaren, men nå er det god gang der, fortel Mathias. Foto: Privat

Kven lærte deg å smi knivar?
Mesteparten lærte eg sjølv. Elles har eg gått på eit kurs i smia på Ålgård til Gjesdal Kniv- og Ljålag. Eg har lært litt frå ulike folk der, og blanda det saman til min eigen stil. Det endrar seg jo heile tida korleis eg liker best å smi, og så finn eg alltid nye måtar å gjera det på. Eg har òg lært mykje gjennom youtube.

Det eg liker best å arbeida med nå, er mønstersmidd stål, *damaskstål*. Det er ei stund sidan eg byrja med det, og til å byrja med var det veldig vanskeleg då eg måtte læra meg mykje av teknikken sjølv. Teknikken er vanskeleg, så det tok meg nokre år å få det til skikkeleg. Nokre gonger går det jo galt enda, men det plar stort sett å gå bra nå.

Lagar du skafta òg sjølv?
Jaja, skaft og slire, alt.

Nå held eg på med ein kniv der eg har tenkt å bruka myreik i skaftet. Myreik er eik som har lege i myra i fleire tusen år og blitt heilt svart. Holken skal eg ha i sølv. Eg gler meg til å få den ferdig. Det er alltid kjempekult å sjå korleis det vert.

Eg har lyst å gå vidare med smedkunst ein gong, og kanskje bli smedlærar.

Mathias lagar både blad, skaft og slire til knivane sine, i tillegg til å eksperimentera med å laga verktyø og figurar i metall. Foto: Mari Ask Helland

Kniv med damaskblad og skaft av valbjørk med innlegg av elfenbeinsimitasjon og sølv, laga av Mathias. Foto: Mari Ask Helland

Studietur til Spania

Tekst og foto: Elisabeth Steinsland Colombus

6.–13. mars var spansk 3-lassen på studietur til Spania, nærmere bestemt provinsen Alicante i Valencia-regionen. Med base på Centro Sarepta i Alfaz del Pi hadde vi et variert program hvor vi blant annet var på skolebesøk, besteg toppen «Peñón de Ifach» - også kalt Costa Blancas symbol, smakte paella med kylling og kanin(!), deltok i frivillig arbeid og besøkte storbyen Valencia. I tillegg besøkte vi flere små landsbyer i Alicante-provinsen og møtte mennesker som stod i misjons- eller diakoniarbeid og delte sine historier med oss. Elevene fikk praktisert spansk sin gjennom å handle på markeder, spørre etter veien og samtale med folk vi møtte.

Under skolebesøket fikk vi treffe både spanske elever og lærere.

På toppen av Peñón de Ifach, f.v. Ella, Rebecca, August, Christina og Marte.

Vi fikk være med på frivillig arbeid.

Paella med kylling og kanin, August, Ella, Rebecca, Christina og Marte er klare til å smake.

Til Tonstadli for å slå OL-floka!

Tekst og foto: Martin Steinskog

Langrennsgjengen
f.v Tilla, Agnes,
Maya, Ane,
Noomi og Espen.

Onsdag 13. mars 2024, klokken 08:10: I det busen med påskriften "Tonstad Taxi" kom svingende inn Bjorhaugslettas kronglete gater, kunne en føle forventningen og spenningen som lå i luften. Et av ungdomsskolens store høydepunkt sto for tur for årets 10. trinn; skidager på Tonstadli! Midt oppi alt av vurderinger, vgs-søknader og en hektisk hverdag, var det mange som hadde gledet seg til tre dager med ski, leirstemning og masse lek og moro.

Da vi ankom Feed skiarena onsdag formiddag, viste det seg at vi faktisk kunne stole på

værmeldingen vi optimistisk hadde fornekta dagene i forveien. Regnbyger skyllet oss friske og rene, og holdt det gående hele dagen. Det gjorde heldigvis også de flotte elevene våre, med friskt pågangsmot og godt humør. Her ble det laget hopp, avholdt skikonkurranser, og fortært de herligste pølser i "varmestua." Selv om humøret var merkbart bedre enn været, var de fleste likevel klare for å komme seg opp til Tonstadli leirsenter etter hvert. Her ventet innlosjering, en varm dusj – og et godt måltid.

Tonstadli leverte nok en gang til Michelin-kvalitet på samtlige

måltid, og vi er sikre på at ingen reiste sultne hjem fra disse tre dagene. På kvelden var det møte, der elevene selv ledet salen i lovsang, før det ble åpning av Tonstadli Games - attpåtil med en egen OL-flamme (Øystein Varhaug har aldri tent en lighter med slik andakt før). Som de snart mente lærerne vi er, slo vi to fluer i en smekk, og kjørte en oppvarmingsøvelse som også fungerte som grunnleggende innføring i norsk kultur- og idrettshistorie; OL-floka! Liten tvil var det uansett om at det vurderes til høy måloppnåelse hva gjelder konkurranseinstinkt hos samtlige lag!

F.v Camilla, Ida, Linnea og Oline
koser seg i Ådneram.

Torsdagen var det som utkrystalliserte seg som høydepunktet for de fleste. Da ventet de snille herrer i Ådneram skitrekk på oss, og åpnet heisen slik at vi hadde hele bakken for oss selv. Luksus! Mens noen likte seg best med tradisjonell skikjøring ned bakken, benyttet andre seg av muligheten til å hoppe seg ned, til stor jubel blant tilskuerne. Selv noen av lærerne ble så inspirert at de tøffet seg utpå noen av hoppene litt utpå dagen, men innså fort at her var det bare å verne om lårhalser og rygger.

På kvelden ble det kåring av vinner på Tonstadli Games, hvor 10A stakk av med førsteplassen, og den gjeve prisen "is- og kakefest i en valgfri time." Desibelen holdt seg jevnt høy hele kvelden, på lik linje med stemningen.

En underholdende og pliktoppfyllende gjeng å reise på tur med! Ja, undertegnede må innrømme at han nesten ble skuffet over hvor lite vilje det var til å springe ute om natten, all den tid han hadde ligget i hardtrening for å løpe etter gutter på jakt etter jentehyttene?! Nattevakt har aldri vært lettere!

På bussturen hjem fredag var ordlyden ganske så unison; en vellykket tur, med mange kjekke minner i banken, og et godt timet avbrekk i en ellers hektisk skolehverdag. Takk for turen, o8-kullet!

Realfagfestival

Foto: Anne-Berit G. Aanestad og Henrik Foss.

I mars arrangerte realfagavdelingen ved vgs. en halv skoledag med realfag i sentrum. Tre flotte foredragsholdere var invitert. Lege, veterinær, bonde og tidligere tryggheimelev Knut Undheim åpnet det hele med sitt foredrag «Berekraftig mat». Pensjonist Ingvar Kleppe fortalte om broren, Kjell Kleppe, som er den egentlige oppfinneren av den viktige PCR-teknikken som nå brukes over hele verden til både å kopiere DNA og til å lage vaksiner. En amerikaner stjal oppfinnelsen til Kleppe, publiserte den som sin egen, tjente millioner av dollar og fikk til slutt nobelprisen for den. Astrofysiker Knut Jørgen Røed Ødegaard avsluttet det hele med et «astronomisk» foredrag om alt det spennende som skjer i verdensrommet.

Knut Undheim holdt foredrag om
«Berekraftig mat».

Ingvar Kleppe fortalte om forskeren
Kjell Kleppe som ble frastjålet sin store
oppfinnelse.

Knut Jørgen Røed Ødegaard fortalte om spektakulære fenomener i verdensrommet.

Tonstadli Olympics ble en spennende konkurranse helt
til siste sekund

Møte på kveldstid, hvor elevene selv leder salen i lovsang.

F.v Ingebret og Elling fyller på med
karbohydrater.

F.v. Serina, Silje, Sara og Heidi holder humøret oppe
tross dårlig vær på Feed.

Ein særers britisk studietur

Tekst: Sondre Svenseld, foto: Bjørn Anders Bøe, Asle Bruno, Kjartan Håland, Yngve L. Leine og Sondre Svenseld.

I starten av april vart Tryggheim endeleg kvitt dei ni engelsklærarane sine – heldigvis(?) ikkje permanent, berre dei dagane det tar å dra til Det sameinte kongeriket og tilbake. Vel framme i London sikra majoriteten seg den første av mange meal-dealer på næraste matbutikk, utanom nokre stakkars få som blingsa på plakaten og måtte betala full blodpris for både trekantsmørbrød og vatn eller

er allergiske mot mat i 180-gradars innpakning. Det tyske YMCA-hotellet vart vege og funne akkurat passe, om litt for kraftig teppelagt – ein fin base, frukost inkludert, for dei komande utflyktene.

Den første gjekk til Oxford (quiz frå etymologhjørnet: Kva er samanhengen mellom universitetsbyen og Øksnavad på

Jæren?), der me fekk gaida turar både på det gamle Bodleian Library og rundt om gater, smau og college-område. Med hjelp frå gaiden forstod dei fleste for første gong den oxfordske universitetsorganiseringa, så det faglege utbyttet av turen vart raskt sikra. Me enda på den påstått eldste puben i byen (med historie frå 1300-talet), som serverte tradisjonell engelsk mat som steak & ale pie, fish

& chips, duck hash og Korean chicken burger, og jammen fekk me ikkje også litt markets- og butikktid etter middag.

Dei neste dagane bar med seg eit rikhaldig utval av både organiserte aktivitetar og fritid. Nokre nytta tida til å traska meir eller mindre mållaust gjennom så mange London-gater som råd, medan andre syntest meir om vitjingar på museum av type British, Postal, Imperial War, Natural History. Fellesmiddag på ein betre biffstad vart følgt av Musefella, Agatha Christies klassiske whodunnit-førestilling som nærmar seg smått surrealistiske

30.000 framsyningar over 70 år, og som scora høgare på kvalitets- og lågare på turistfelleskalaen enn venta.

Ei lita gruppe tok turen på ein heidundrandes målfest av ein fotballkamp som enda o–o mellom Watford og Preston (slapp av, ingen andre har høyrte om laga heller). Andre fann shopping eller konsert med London-filharmonien meir spennande, sidan dei uansett ikkje scorar mål i England. Fotballfansen fekk derimot tak i heimelagsjakkjer og kan no gå undercover som innfødde kvar det skal vera på Dei britiske øyane, så lenge det er på Watfords

Vicarage Road. Gaiding gjennom Parlamentet kompletterte det faglege innhaldet, no som me kjenner oppgåvene og namnet til kvar av dei 650 og 788 medlemmane i House of Commons og House of Lords respektive.

Med andre stikkord som Hyde Park, afternoon tea, gudsteneste, Buckingham Palace, Tower Bridge, tuben, The Monument, London University College, dobbeltdekkerbuss og evensong er det vesle England-eventyret vårt over – me takkar for turen og ser fram til neste om eit tiår eller så!

Bevisgjenstand A: Den programforplikta meal-dealen.

Ein av dei daglege stongsjølvisane som diverre ikkje fekk med alle (hattemannen har, så langt me veit, ingenting med Tryggheim å gjera).

Frå venstre: Henrik, Sondre, William Herbert, tredje jarl av Pembroke, Berit, turistar i varierende grad av kamuflasje.

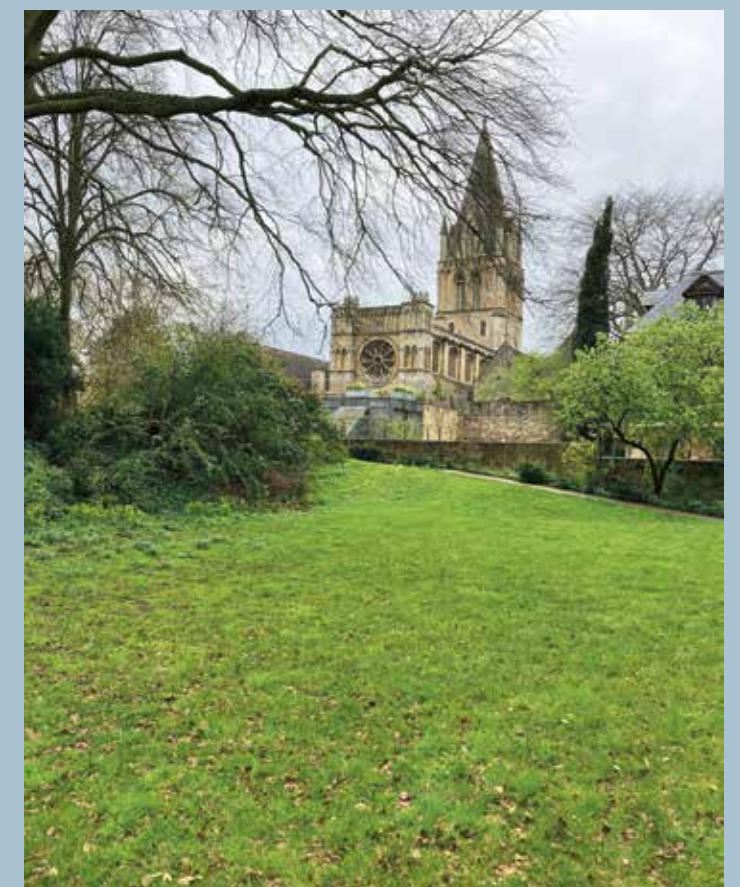
Tradisjonell engelskmann ved tradisjonelt engelsk postkontor.

Asle (til høgre) med helten sin, ingeniørarkitekt Isambard Kingdom [sic] Brunel.

Plakat som me definitivt såg før me skravla heile togturen frå Oxford.

Foran: Gjennomsnittleg oxfordsk gras. Mellom: Tre, buskar. Bak: Kyrkje

Essay-konkurransen

Skoleårets siste skrivekonkurranse hadde temaet «å sette spor». Vg3-elevene har lest tekster om dette i norskfaget og skrevet essay med mulighet til å fortelle og reflektere over temaet. Juryen fikk inn et knippe gode og varierte bidrag, og valgte å premiere Kristian Espeland Grønvold, 3PBa, i kategorien personlig essay og Jac Malvin Salvesen, 3Sta, i kategorien sakessay. Vi gratulerer!

Takk skal du ha, David

av Kristian Espeland Grønvold, 3PBa

I lommeboken min har jeg et bilde. Det er et bilde av meg og broren min. Vi prøver begge å se så tøffe ut som mulig. Selv om jeg minst er jeg høyest, men man kan se at han er eldre. Hver gang jeg ser på det blir jeg litt emosjonell og stolt. Jeg tenker på at jeg gruer meg til at han skal flytte til Oslo for å gå på politihøgskolen. Min nærmeste som alltid stiller opp, som jeg alltid sto sammen med. Han skulle nå tre år til Oslo. Som om ikke et år i militæret var nok.

For mange år siden, da jeg akkurat hadde startet i første-klasse på barneskolen, fikk vi en tung beskjed. Jeg husker enda den sure smaken eplejuicen fikk under frokosten når de sa at de skulle gå fra hverandre. Tenk at etter påskeferien kom ikke pappa til å bo her mer! Da husker jeg at vi, to karer på seks og åtte år, for første gang sto sammen gjennom stormen. Som åtteåring hadde han ikke alt av tanker på stell selv heller, men mer enn nok til at en kald lillebror fikk den varmen han trengte. Han sa at «dette ikke måtte ødelegge for fremtiden.» Han var tydelig på at dette skulle vi klare sammen. Alt dette fra en rådvill åtteåring med en enorm omsorg for bror sin. Han skulle virkelig gjøre alt i sin makt for å bære sekken til minstemann når sekken hans ble for tung. Samme hvor sliten han var.

I folkeregisteret har vi samme etternavn. «Grønvold» står det tydelig. Det står ingenting om at vi deler lykke, sorg, utfordringer, oppturer og nedturer. Det er oss, å stille opp for hverandre. Ikke nødvendigvis at vi er sammen fra morgen til kveld, men at i alt livet har å by på av oppturer og nedturer, så står vi sammen. Det gjør meg stolt. Når jeg tenker bakover. «Der trengte han meg, under den tunge perioden.» Der hvor jeg stilte opp for han, når han trengte det. Slikt gir livet mitt mening.

Bildet av oss i lommeboken forteller bare om hvordan vi ser ut. Det forteller ikke om vår historie, samholdet mellom oss, alle kiloene vi har båret for hverandre. Bildet har vært nyttig når han i ukesvis ikke har hatt telefonen med seg siden han skulle holde russerne unna på grensa. Da har jeg hatt det med meg på skolen, trening og i kirken. Det skal være en trygghet å ha det med meg når han er i Oslo og jeg tar stegene på min egen vei.

På bildet kan ingen se at han ønsker å bli delta-politi og redde liv. Ingen kan se på bildet hvorfor jeg sitter og leser alle disse bøkene om business. Alle kursene og seminarene jeg har deltatt på for å sette riktig kurs ut i det ukjente. Ingen ser på bilde og får vite at jeg alltid må ta et dypt pust når jeg tenker på at nå må vi gå våre egne veier. Samtidig når jeg ser på bildet gir det meg tryggheten av at vi alltid har hverandre selv om vi blir voksne. Som Olav Hauge sa en gang: «Ingen har varda den vegen du skal gå ut i det ukjente ut i det blå.» Når jeg sitter der med stress helt opp til halsen av priskalkyler, markedsføringskampanjer og budsjetter, da kan jeg alltid vite at jeg har en bror som er der.

Det som gir det hele mening, er at det er gjensidig. Jeg er alltid der for han også. Det er slik som Matteus skrev ned for 2000 år siden: «Alt det dere vil at andre skal gjøre mot dere, skal dere gjøre mot dem.» Mangelen på samhold i samfunnet gjør at folk sliter. Folk sitter med alle kiloene for seg selv uten noen andre til å kunne være med å bære. I framtiden er samhold og dette med å stille opp for hverandre verdier jeg ønsker å bringe videre til mine barn. Det er det jeg vil bli husket for. Ikke for bankkontoen, ikke for det materielle, men for brorskap og trofasthet. Det er det jeg tenker på når jeg ser på bildet, og det er det jeg vil bli husket for.

Kildeliste:

Garthus, K.M., Nyhus, J.Ø., Schulze, A-M. (2022). Intertekst påbygging norsk vg3. Fagbokforlaget

Filmer som setter spor

av Jac Malvin Salvesen, 3Sta

I 1878 tok fotografen Eadweard Muybridge 12 bilder av en galopperende hest, ikke med den hensikt å revolusjonere kunstens verden, men for å avklare et simpelt veddemål om hvorvidt hesten på noe tidspunkt hadde alle fire klovene i lufta. Da han presenterte resultatene, oppdaget han imidlertid noe langt mer bemerkelsesverdig: når bildene ble vist raskt etter hverandre, skapte de illusjonen av at bildet bevegde seg. Muybridge hadde altså helt utilsiktet lagd verdens første film.

Siden det har filmindustrien vokst eksponentielt og millioner av mennesker har forelsket seg i filmens magi. Jeg er en av dem. Nøyaktig hva film betyr for meg er vanskelig å sette ord på. I noen tilfeller er det absolutt en form for virkelighetsflukt, men det er også mer enn det. Filmkritikeren Roger Ebert har sagt at «filmer er som en maskin som generer empati. En god film lar oss forstå litt mer av hvordan det er å være et annet kjønn, en annen rase, en annen alder, en annen økonomisk klasse, en annen nasjonalitet, en annen jobb, andre håp, aspirasjoner, drømmer og frykter». For meg er det dette som er den virkelige magien med film. Altså ikke virkelighetsflukten og tidsfordrivet, men følelsene det skaper i oss. Og siden film i dag – i motsetning til på Muybridges tid – er et medium som kombinerer det litterære, det visuelle og det auditive, er det den kunstformen med størst potensiale til å skape varige følelser i oss, til å sette spor. For at film setter spor i oss – både i oss som individer, og i oss som samfunn – det er det ingen tvil om.

Eller rettere sagt, så er vel det jeg mener at noen filmer setter spor. De fleste filmer er forglemmelige, og noen til og med unødvendige. Jeg vil for eksempel tørre å påstå at verden hadde vært et bedre sted hvis «He's all that» med Addison Rae i hovedrollen aldri hadde blitt laget. Denne filmen, som forsøker å modernisere en klassisk historie uten å tilføre noe vesentlig nytt (utenom dårligere skuespillerpresentasjoner), er et resultat av en industri-presse, uten ekte kreativt engasjement eller substans. For meg er det utilgivelig å bruke ressurser på slike filmer, når det er åpenbart at det ikke ligger noe helhjertet innsats eller tanke bak.

Film skal ikke være en masseproduksjon av de samme fortellingene og ideene. Å følge Hollywood-malen er den trygge veien til kommersiell suksess, men det skaper aldri noe inspirerende eller utfordrende. Det er ikke slik vi skaper «noe som mennesker i kommende år vil ta opp i seg i glimt av gjenkjennelse», som Hans Børli så innerlig gjerne ønsket. En film som prøver å fortelle noe nytt, som prøver å være unik og noe mer enn gjennomsnittlig, er uendelig mer verdt enn en økonomisk suksessfull men overfladisk Hollywood-blockbuster – selv om den mislykkes og oppleves som pretensiøs.

Beskrivelsen av filmer som «pretensiøse» er dessuten skadelig for filmbransjen. Det lokker produsenter og re-

gissører mot den kommersielle siden av filmindustrien, og skremmer dem fra å forsøke seg på dypere, mer eksperimentelle filmer. Hvis Ingmar Bergman, Stanley Kubrick og David Lynch hadde vært redde for å virke pretensiøse, og i stedet hadde laget filmer på samme måte som alle andre, hadde verden gått glipp av noen av de mest dyptgripende og tankevekkende filmene som noensinne er laget. Jeg vil heller ha 99 mislykkede, pretensiøse filmer og ett mesterverk, enn 100 gjennomsnittlige, forglemmelige filmer.

Når vi ser tilbake på filmens historie, kan vi ikke unngå å legge merke til de sjeldne tilfellene når en film ikke bare underholder, men transcenderer hele filmbransjen. Empire Strikes Back fra 1980 var en slik film. Den eleverte den allerede populære Star Wars-serien til tidligere utenkelige høyder, og har skapt generasjoner med Star Wars-fans. Å være vitne til en slik opplevelse – altså å se Empire Strikes Back på premieren dagen i 1980 – var å være vitne til et kulturelt fenomen, et øyeblikk som kom til å bli husket og diskutert i tiår framover.

Slike øyeblikk kommer bare med tiårs mellomrom. Vår besteforeldres generasjon fikk Star Wars. Vår foreldres generasjon fikk Ringenes Herre. Den 27. februar var jeg vitne til det jeg tror kommer til å definere vår generasjons filmhistorie, nemlig «Dune: Part Two». Det Denis Villeneuve har oppnådd med denne episke sci-fi-serien er kunst i sitt absolutt største format. Det er den ultimate kombinasjonen av et visuelt spektakkel, et auditivt mesterverk og en omfattende men likevel intim fortelling. I lignende ånd som Inger Hagerup presenterer i «Vær utålmodig menneske», oppfordrer Dune oss til å søke etter det eksepsjonelle og utfordre det ordinære. Med karrieredefinerende – og Oscar-verdige? – prestasjoner fra alle de involverte, har «Dune: Part Two» kastet seg inn i pantheonet av filmer som har satt spor i filmhistorien.

I en tid der filmindustrien ofte blir oversvømt av kommersielle blockbuster-produksjoner, er det filmer som «Dune: Part Two» som minner oss om filmens potensial til å være mer enn bare underholdning, men også en form for kunst og kulturelt uttrykk. Som tilskuere er vi heldige å være vitne til slike mesterverk som definerer en epoke og setter spor i vår kollektive bevissthet. For «Dune: Part Two» er ikke bare en film; den er en opplevelse, en reise og et kunstverk som vil bli husket og diskutert i årtier fremover.

Bibliografi

- Børli, H. (1991). Brystbeinet av et rådyr. I Siste dikt.
- Hagerup, I. (1947). Vær utålmodig, menneske. I Den syvende natt.
- RogerEbert.com. (2018). Empathy. Hentet fra RogerEbert.com: <https://www.rogerebert.com/empathy/video-roger-ebert-on-empathy>

Tre på topp

Tekst og foto: Anita Thorsen

Et par tips for den som lengter etter fjerne steder ...

Thailand: best på transport

Så snart man er forbi språkbarrieren, så blir det ikke enklere enn Thailand. Buss, tog og båt kan ta deg til alle kriker og kroker. Med enkel engelsk, litt tegnspråk og hjelp fra Google så kommer du deg dit du vil, så lenge du er tålmodig og er fleksibel når det kommer til avreise og ankomst.

Vietnam: best på mat

Bedre gate-mat skal du lete lenge etter. Man må tåle små plast-stoler i barnestørrelse, en del lyd fra mopeden i gata og roping fra det åpne kjøkkenet, men smaken overgår all forstand. Språk kan være en utfordring, men se etter på hva de lokale spiser, og så er det bare å peke og smile (og håpe på det beste).

New Zealand: best på natur

Enkelt og greit så er det Norge på steroider (og 12 timer tidsforskjell, så du slipper å stille den analoge klokka viss du fortsatt bruker den). Fjord, fjell og daler som ligner Norge, bare større skala. Kan garantere sol og 20 grader pluss om du gidder å ta flyturen til andre siden av jorda en kald januardag her hjemme. Sett på spillelista fra Ringenes Herre og ta deg en tur. Du kan ikke komme lengre vekk og likevel føle deg hjemme.

«Fernweh»
– ein lengsel etter ein
plass du ikkje har vore

ORSAKING

I førre nummer kom me i skade for å gjera urett mot eitt av debattinnlegga frå skrivekonkurransen. Hovudpoenget forsvann med punktuma som på mystisk vis hadde snike seg inn før trykking. Me orsakar og trykkjer debattinnlegget om att i den opphavlege og punktum-lause forma, det som er sjølve særpreget ved tekstane til nobelprisvinnar Jon Fosse.

FOSSE-PRISEN:

Koffor må eg skrive punktum hvis ikkje Jon Fosse må d?

av Salome Dale, 3STc

Jon Fosse vant nylig Nobelprisen i litteratur, han har ein særegen skrivestil som består av minst mulig detalj, få eller ingen punktum og utallige frasår av «sa ho» eller «sa han»

E d ikkje sånn at de som vinne någe ska vær et forbilde i etterkant? Koffor vinne Jon fosse ein pris i litteratur då? Hvis eg hadde skreve sånn han gjor så hadde eg lett strøke i norsk sidemål og vel så det

D e sånn som at hvis d e kunst så kan d vær stygt, men ikkje ellers, d e urettferdig at alle elever blir trent opp te å elske Jon Fosse, men så e innhold og skriveformen nesten d motsatte av d me sjøl ska skrive

E d sånn at eg må følle skriveregler bare fordi at eg ikkje e kjent eller har livserfaring, når først han gjor d så skal d liksom være greit, d e dobbeltmoralisk av alle norsklærere å klage på teinsetting te norsk ungdom samtidig som de elske Jon Fosse over alt på jord

«nå vert du sikkert litt irritert på meg, sidan eg kommenterer dei lange setningane igjen. Men sjå no på denne setninga her» (H. Siqveland, Personlig kommunikasjon, november 2023) Ja det har vel Jon Fosse og? Men du elske skrivestilen hans for det

D e 95 år siden någen an norsk vant ein sånn pris, og når ein nordmann først får an så e de te ein fyr som ikkje hadde fått karakteren 3 i norsk engang, og i tillegg så skrive an på et skriftspråk som halve Norges befolkning ønske utrydda

Han seie han liksom forventa det på forhånd, d i seg sjøl e svært arrogant

Her må me andre som liksom ikkje e kjendisår for vår dårlig skrivestil kjempe oss fram som alle andre, men Jon Fosse, han får liksom bare et fripass der alle blir blinde for vanlig norsk grammatikk og ka så ska te for ein god karakter i norsk

Invitasjon til elevstemnet laurdag 22. juni 2024

FRÅ FOLKEHØGSKULETIDA:

- 70-årsjubilarer, dei som gjekk på Tryggheim 1953-54
- 60-årsjubilarer, dei som gjekk på Tryggheim 1963-64
- 50-årsjubilarer, dei som gjekk på Tryggheim 1973-74

Desse fekk skriftleg innbyding i mars.

FRÅ VIDAREGÅANDE:

- 40-årsjubilarer, dei som gjekk på Husstell, Tømmer, Snikkar og Elektro 1983-84.
- 30-årsjubilarer, avgangselevar 1994, og dei som gjekk saman med desse i to år, men slutta i 1993
- 20-årsjubilarer, avgangselevar 2004, og dei som gjekk saman med desse i to år, men slutta i 2003
- 10-årsjubilarer, avgangselevar 2014 og dei som gjekk saman med desse i to år, men slutta i 2013

Desse får ikkje skriftleg innbyding, men me ber eldsjeler blant dykk ta initiativ via Facebook etc. for å oppmode medelevar til å kome på elevstemnet. Ta gjerne kontakt med Tryggheim for å få hjelp til namnelister.

PROGRAMMET VIL VERE OMTRENT SLIK:

11:30 Oppstart med kaffi og drøs og omvising (kl. 12:00) for dei som vil
13:00 Samling i møtesalen. Fotografering etter samlinga
14:30 Festmiddag
16:00 Samling i årskull-grupper til utpå kvelden

Vi håpar å sjå deg på Tryggheim denne dagen. Elevstemnet er gratis, men det vert høve til å gje ei gåve til Tryggheim.

Dersom du treng overnatting, må du dessverre ordne det sjølv, utanom Tryggheim.

Ver venleg å spreie denne informasjonen om elevstemnet, i tilfelle nokon ikkje har fått invitasjon.

Helsing komiteen

Ungdomsbedriftene

på Tryggheim fikk totalt 15 pallplasseringer i fylkesmesterskapet i entreprenørskap og bedriftsutvikling i Stavanger konserthus 20. mars, og vant til sammen kr. 16.250,- i pengepremier. Sheep Sleep UB, bestående av f.v. Anna Koch, Simon Gilje, Daniel Kvía, Stian Eliah Kringlebotten, Filip Benjamin Cilan og Kristian Elias Nygård-Forberg i Vg2 energi og ekom, var en av fire ungdomsbedrifter som representerte Rogaland i NM 6. og 7. mai i Lillestrøm. Der fikk de 3.-plass! Bedriften utvikler en sensorløsning som skal varsle bonden når søya skal lamme.

Her er Tryggheims resultatliste i fylkesmesterskapet:

Beste yrkesfaglige ungdomsbedrift:

- 1. plass: Sheep Sleep UB, Vg2 elenergi og ekom
- 2. plass: Drone-drift UB, Vg2 elenergi og ekom
- 3. plass: Solkroken møbler UB, Vg2 tømrer

Størst verdiskapingspotensial:

- 1. plass: Hånd i hånd UB, Vg3 påbygg
- 2. plass: Sheep Sleep UB
- 3. plass: Drone-drift UB

Innovasjonsprisen

- 1. plass: Sheep Sleep UB

Beste regnskap:

- 1. plass: Buyused, Vg1 studiespesialisering

Beste stand:

- 1. plass: Easy Reach UB, Vg2 studiespesialisering

Beste kundeopplevelse på utstilling:

- 2. plass: Easy Reach UB
- 3. plass: Solkroken Møbler UB

Bærekraftsprisen:

- 2. plass: Sheep Sleep UB

Beste sosiale entreprenør:

- 2. plass: Hånd i hånd UB

Beste ungdomsbedrift:

- 3. plass: Sheep Sleep UB

Beste tjeneste:

- 3. plass: Kobbeflipp UB, Vg3 påbygg

På Garborgsenteret

3ST-klassene hadde en flott formiddag på Garborgsenteret på Bryne der tre av våre elever la fram sin tverrfaglige norsk- og religionsoppgave. Benjamin Trygve Øgreid-Øie fortalte om dyder og dødssynder i *Kransen* av Undset, Oda Elise Omland undersøkte det islamske kvinnesynet i romanen *Tusen strålende soler* av K. Hosseini mens Jac Malvin Salvesen tok for seg hovedpersonens utvikling i Dostojevskij-romanen *Forbrytelse og straff*. Vi fikk også økt vår kunnskap om Garborg og kristendommen.

Tryggheim-elevene Benjamin Trygve (nr. 2 f.v.), Oda Elise og Jac Malvin omkranset av Garborgsenterets Stian Ravndal og Inger Undheim. Foto: Garborgsenteret

NM i sjakk

Tryggheim-elevene (f.v.) Kristian Elias Nygård-Forberg (2EL), Benjamin Salvesen (1ST), Sondre Sjøtveit (2EL) og Alexander Berntsen (1EL) ble norgesmestre under NM i sjakk for skolelag som ble avholdt på Skeiane ungdomsskole i Sandnes siste helg i april.

Visste du at...

Sara Kjær (ST 14-17) og Andreas Jekteberg Bakke giftet seg 27. april.

Andreas Harestad (EL 17-19) ble kåret til norgesmester i kaffebrygging under NM i kaffekunst på Hamar i mars. Derfra gikk han videre til VM i Chicago i april, hvor han ble nr. 34!

Vi gratulerer, og ber dere fortsette å tipse oss om folk som bør være med på denne listen. Send e-post til aaanestad@tryggheim.no eller ring eller skriv til skolen (husk årstall og gjerne klasse!).

Løpte inn 900.000 kroner

550 elever og tilsette sprang og sveitta for misjonen.

Tekst: Henrik Foss
Foto: Anne-Berit G. Aanestad og Bjørn Anders Bøe

Onsdag 24. april løpte elevane på vidaregåande inn pengar til årets misjonsprosjekt, som er Misjonssambandets arbeid i Vest-Afrika. I 90 minutt sprang elevane rundar på 650 meter på og utanfor skuleområdet. Innsamlingsaksjonen skal støtte både evangelisering og bistand i Elfenbenskysten og Mali. Pengane bidrar til å betre livsvilkåra gjennom lese- og skriveopplæring og jordbruksprosjekt. Innsamlinga fører også til at menneske som ikkje kjenner den kristne budskapen, får høyre evangeliet om Jesus.

Nokre satsa på å springa lengst mogleg på den tida dei hadde til rådighet, medan andre hadde kledd seg i drakter og utstyr som nok var meir berekna på å underhalda publikum enn på å koma seg fortast mogleg fram.

Tryggheimkalender

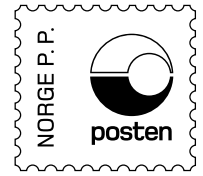
JUNI
Fre. 14.: Avslutningsfest for Vg2 yrkesfag og Vg3 kl. 18
Lør. 22.: Elevstevne, start kl. 11.30

AUGUST
Lør. 17.: Skolestart Vg1
Man. 19.: Skolestart Vg2 og Vg3
29.-31.: Tonstadli-helg for russ –25

SEPTEMBER
7.-14.: Vg2-tur til Paris og Roma
25.-28.: Vg3-tur til Oslo

OKTOBER
7.-11.: Høstferie

Returadresse:
Tryggheimhelsing
Tryggheimveien 13
4365 Nærbø

Skulen opnar dørene

Onsdag 2. oktober klokka 19.00 inviterer Tryggheim til ny huslydkveld med innhaldsrikt program og god mat. Mens skulen tidlegare arrangerte ein årleg basar, vel vi i staden å be inn vener av Tryggheim to gongar i halvåret. Overskrifta for kommande arrangement er «Smittande tru». Publikum får mellom anna lytte til tale av Marit T., samtale med tidlegare elev Martin Cave og god song og musikk. Kvelden skal i tillegg innehalde matpause og kveldstrekking.

Tidlegare Tryggheim-elev og pastor Martin Cave kjem på huslydkvelden til hausten.

Basar og kveldstrekking står på programmet når Tryggheim arrangerer huslydkveld onsdag 2. oktober. Vg3-elev Jannike Sæther Tønnessen delte ut gevinstar på fjorårets arrangement.